

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

Vilniaus universiteto
TARPTAUTINIAI SANTYKIAI IR DIPLOMATIJA
STUDIJŲ PROGRAMOS
VERTINIMO IŠVADOS

Grupės vadovas: doc. dr. Andžej Pukšto

Grupės nariai: prof. dr. Irmina Matonytė
prof. dr. Algis Krupavičius

Vilnius
2013

DUOMENYS APIE ĮVERTINTĄ PROGRAMĄ

Studijų programos pavadinimas	Tarptautiniai santykiai ir diplomatija
Studijų sritis	Socialiniai mokslai
Studijų kryptis (šaka)	Politikos mokslai (L200)
Studijų programos rūšis	Universitetinės studijos
Studijų pakopa	antroji
Studijų forma (trukmė metais)	nuolatinė (2 m.)
Studijų programos apimtis kreditais	120
Suteikiamas laipsnis ir (ar) profesinė kvalifikacija	Politikos mokslų magistras

TURINYS

I. ĮŽANGA	4
II. PROGRAMOS ANALIZĖ	4
2.1. Programos tikslai ir studijų rezultatai.....	4
2.3. Personalias	6
2.4. Materialieji ištekliai.....	7
2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas	7
2.6. Programos vadyba	8
III. REKOMENDACIJOS	9
IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS.....	10

I. ĮŽANGA

Lietuvai vis labiau besiintegruojant į pasaulio politinius ir ekonominius procesus bei vaidinant vis didesnę vaidmenį Europos Sąjungos institucijose, išlieka globalių procesų analizės specialistų ir aukštos kvalifikacijos diplomatų poreikis. Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas (toliau – TSPMI) parengė „Tarptautinių santykių ir diplomatijos“ magistro programą (toliau – programa), kuri bandys minėtą poreikį tenkinti.

Studijų programa parengta vykdomos programos pagrindu. Ekspertai galėjo pastebėti nemažą dėstytojų ir administracijos sukauptą patirtį planuojant studijų procesą tarptautinių santykių srityje. Gilesnė analizė, naujausių politikos mokslų pasiekimų kontekste, išryškino taip pat tam tikrus trūkumus naujai parengtoje magistratūros studijų programoje.

II. PROGRAMOS ANALIZĖ

2.1. Programos tikslai ir studijų rezultatai

Vertinamos programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai yra gana aiškiai ir įtikinamai apibrėžti, akcentuojamas siekis rengti aukšto lygio specialistus, gebančius suprasti, analizuoti ir vertinti valstybių užsienio politiką ir tarptautinius santykius. Lygiagrečiai pabrėžiama, kad turima tikslų ugdyti atsakingus, pilietiškus, profesinės etikos principus išmanančius ir gerbiančius, įvairioms kultūroms atvirus visuomenės narius.

Studijų programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai yra pagrįsti tiek akademinėmis, tiek taikomojo pobūdžio (profesinių įgūdžių formavimo) įžvalgomis ir patirtimis. Šia atnaujinta studijų programa siekiama tikslingai reaguoti į kintančius Lietuvos diplomatinio korpuso ir pasaulio tarptautinių santykių analizės centrų aktualijas ir naujus teminius bei probleminius iššūkius.

Programos pavadinimas, numatomi studijų rezultatai, programos turinys ir suteikiama kvalifikacija iš esmės dera tarpusavyje. Ne visai įtikinančiu lieka programos autorių sprendimas įvesti dvi specializacijas (diplomatijos studijų ir saugumo studijų), nes jos nėra nei kaip nors ypatingai paremtos šią programą įgyvendinsiančioje institucijoje sutelktomis dalykinėmis (akademinėmis) kompetencijomis (pirmiausia matuojamomis dėstytojų publikacijomis aukšto lygio tarptautiniuose akademinuose leidiniuose), nei kaip nors kitaip stipriai struktūriškai ar idėjiškai pagrįstos (lyg tarptautinius santykius derėtų susiaurinti į saugumo (ar „saugumizavimo“) studijas). Šis padalijimas neatspindimas ir bendrame programos pavadinime.

Programa, reaguodama į savo studijų objekto nuolatinį atsinaujinimą ir „globalėjimą“, integruoja įvairaus žanro dokumentų (ne tik akademinų publikacijų) studijas ir siūlo studijų

dalykus ne tik lietuvių, bet ir anglų kalbomis. Atitinkamai, daugelis studijų dalykų yra pagrįsti skaitiniais anglų kalba ir suteikiama galimybė tiek kursinius darbus (magistriniuose kolokviumuose), tiek ir baigiamąjį magistro darbą rašyti ne lietuvių kalba.

Pagrindinės srities silpnybės ir stiprybės

Stiprybės:

- programa integruoja įvairaus žanro dokumentų studijas ir siūlo studijų dalykus ne tik lietuvių, bet ir anglų kalbomis.

Silpnybės:

- programoje numatytos dvi specializacijos, nėra nei kaip nors ypatingai paremtos šią programą įgyvendinsiančioje institucijoje sutelktomis dalykinėmis (akademinėmis) kompetencijomis, nei kaip nors stipriai konceptualiai pagrįstos.

2.2. Programos sandara

Teorinėms studijoms skiriama 90 kreditų (75 proc. programos apimties), mokslo tiriamojo darbo rengimui – 30 kreditų (25 proc. programos apimties). Privalomieji dalykai sudaro 71 proc. programos apimties, pasirenkamieji 29 proc. Programos sandara atitinka teisės aktų reikalavimus. Daugumos dalykų turinys atitinka magistro studijų pakopą. Modulių turinys ir metodai turėtų leisti sėkmingai pasiekti numatomus studijų rezultatus. Programos apimtis iš esmės yra pakankama studijų rezultatams pasiekti. Programos turinys didžiąja dalimi atitinka naujausius mokslo ir technologijų pasiekimus.

Didžiausias programos privalumas – atskirų joje numatytų studijų dalykų akademinė ir edukacinė kokybė. Kai kurie studijų dalykai yra ypač stiprūs metodologiniu ir naudojamų šaltinių (naujausias akademines madas atspindinčių mokslinių straipsnių ir informacinių portalų) požiūriu (pvz. kursai *Konfliktų analizė ir taikos studijos*, *Informaciniai karai*).

Kiek glumina tai, kad programos vadovai akcentuoja individualaus dėstytojo laisvę parinkti studijų metodus ir auditorinio darbo formas. Akivaizdu, kad dauguma programos dėstytojų nėra edukologijos naujovių žinovai ir geresnis studijose taikomų metodų subalansavimas (pasiekiamas per „direktyvesnę“ programos vadybą) programos pridedamą (pirmiausia, taikomąją) vertę tik sustiprintų. Tuo tarpu, dauguma programos dėstytojų tiesiog tradiciškai numato paskaitoms skirti iki 50 proc. auditorinio darbo, kitą laiką skiriant studentų pranešimams, rašto darbams ir kt.

Kaip silpnybę reikėtų įvardinti ir tai, kad tik atskiruose studijų dalykuose numatoma panaudoti naujųjų medijų edukacijai teikiamas galimybes (tokio naujųjų medijų potencialą kūrybiškai naudojančiu, tiesiog etaloniniu kursu galima laikyti, pavyzdžiui, kursą *Konfliktų analizė ir taikos studijos*, parengtą doc. T. Janeliūno). Atkreiptinas dėmesys į tai, kad

edukologijoje atpažįstama, jog naujųjų medijų teikiamos galimybės tikrai nemažina euristinių metodų, taikomų tiesiogiai vykstančiose diskusijose su dėstytoju ir tarp studentų, potencialo.

Pagrindinės srities silpnybės ir stiprybės

Stiprybės:

- atskirų programoje numatytų studijų dalykų akademinė ir edukacinė kokybė.

Silpnybės:

- tik atskiruose studijų dalykuose numatoma panaudoti naujųjų medijų edukacijai teikiamas galimybes.

2.3. Personalas

Programoje numatyta, kad studijų krypties dalykus dėstys 13 dėstytojų, iš kurių 9 yra mokslų daktarai: 2 profesoriai (dėstys 40 proc. programos dalykų apimties), 2 docentai, 3 mokslo darbuotojai ir 5 lektoriai. Dėl prof. G. Miniotaitės mirties (jai buvo planuojami du dalykai ir magistrinis koliokviumas bendroje 20 kreditų apimtyje) studijų programos pedagoginio ir mokslinio personalo kvalifikacijos reikalavimai, bei nuostata, kad ne mažiau kaip 20 procentų krypties dalykų apimties turi dėstyti profesoriaus pareigas einantys dėstytojai yra tenkinama į programą įtraukus naujus profesorius.

Programą vykdomasis personalas atitinka magistrantūros studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo reikalavimus, kurie numato, kad ne mažiau nei kaip 80 procentų visų studijų dalykų dėstytojų turi turėti mokslo laipsnį.

Pagrindinės srities silpnybės ir stiprybės

Stiprybės:

- VU TSPMI turi jauną ir kvalifikuotą personalą;
- studijų procese dalyvauja nemažai dėstytojų- praktikų, kurie turi itin vertingos patirties valstybės valdymo ir kitose srityse.

Silpnybės:

- jaunesnio amžiaus profesūros trūkumas;
- pageidautinas platesnis užsienio mokslininkų įtraukimas į studijų procesą;
- pageidautinas platesnis personalo įtraukimas į studijų programos valdymą.

2.4. Materialieji ištekliai

Programai numatyti materialieji ištekliai (esantys Vokiečių g. 10.) apima 2500 kv. m. plotą, kuriame yra trys konferencijų salės (visos gali būti naudojamos ir užsiėmimams), posėdžių salė, 9 auditorijos, 2 kompiuterių salės (70 kompiuterių, įskaitant ir esančius skaitykloje), biblioteka, 40 vietų skaitykla ir studentų poilsio kambarys.

VU TSPMI studentai taip pat gali naudotis Vilniaus universiteto Mokslo komunikacijos ir informacijos centro (MKIC) paslaugomis, kurios prieinamos 24 val. per parą.

Metodinės ir mokslinės literatūros ištekliai yra adekvatūs ketinamos vykdyti magistratūros studijų programos studentų ir dėstytojų poreikiams.

Pagrindinės srities silpnybės ir stiprybės

Stiprybės:

- materialioji studijų bazė yra gana nauja, ir įrangos bei technologiniu požiūriu šiuolaikiška.

Silpnybės:

- viena iš materialiosios bazės silpnybių yra tai, kad nevisoje VU TSPMI erdvėje yra kokybiškas bevielio *Eduroam* tinklo ryšys;
- dėstytojų požiūriu, šalia e.žurnalų galėtų būti daugiau užsakoma ir spausdintų užsienio bei tarptautinių žurnalų;
- taip pat galėtų būti daugiau patalpų, pritaikytų grupiniam darbui.

2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas

Į programą bus priimami visų pirmosios pakopos studijų kryptių absolventai. Pagirtina, kad programos autoriai numato rengti stojamąjį egzaminą. Numatyta, kad stojamojo egzamino sąlygos bus viešai iš anksto skelbiamos, o TSPMI dėstytojai konsultuos stojančius, tiek Vilniaus universiteto, tiek kitų aukštųjų mokyklų absolventus. Kaip priėmimo reikalavimų privalumą, reikia įvardinti konkursinio balo formulę: šioje sandaroje didžiausią svorį turės stojamojo egzamino rezultatas, be to, svarbus bus diplomo priedėlio pažymių svertinis vidurkis.

Šalia būtina pastebėti, kad programos rengėjai nenumatė išlyginamųjų studijų, baigusiams ne politikos mokslų krypties bakalauro studijas. Rekomenduojama numatyti didesnę išlyginamųjų dalykų „paketą“ magistrantams baigusiams bakalauro studijas, kurios priklausos kitai studijų kryptių grupei, ir mažesnę, baigusiams bakalauro studijas, priklausančias tai pačiai studijų kryptių grupei.

Studijų metodai daugumoje yra tinkami studijų rezultatams pasiekti. Kaip pažymi programos rengėjai, studijų procese bus pasitelkiami probleminio dėstymo ir aktyvaus mokymosi

metodai, taip pat studentai bus skatinami studijuoti savarankiškai; magistrantai dirbs grupėse, rengiant pranešimus paskirta tema ir pan. Programos autoriai supranta ir akcentuoja komunikacinių ir socialinių gebėjimų stiprinimo svarbą. Norėtusi tik palinkėti, kad dėstytojais numatytų aiškų ir efektyvų naujų technologijų panaudojimą studijų ir vertinimo procesuose.

Studijų pasiekimų vertinimo sistema yra aiški, bus viešai prieinama ir iš esmės tinkama studijų rezultatams įvertinti. Visų dalykų studijos baigiamos egzaminu, o 3 semestru magistro darbo koliokviumas baigsis įskaita. Šioje vietoje būtina atkreipti dėmesį, kad įskaita negali būti kaip galutinis įvertinimas.

Nors programos rengėjai deklaruoja, kad studijų rezultatų vertinimas yra „kaupiamojo“ pobūdžio, galutinio pažymio sudedamieji galėtų pasižymėti didesne formų įvairove. Tai stipriau skatintų studentų sistemingą, pastovų darbą studijų metu.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

Stiprybės:

- prie stiprybių būtina priskirti stojamojo egzamino organizavimą, atrenkant kandidatus į studijas, taip pat aiškiai suformuluotos priėmimo sąlygos.

Silpnybės:

- programos rengėjai galėtų siūlyti išlyginamuosius dalykus magistrantams, baigusiems ne politikos mokslų bakalauro studijas;
- kai kurių dalykų studijų metodams trūksta įvairovės, kuri būtų pasiekama aktyviau taikant naujas technologijas;
- kai kurių studijų pasiekimų vertinimo sistemą galėtų būti labiau „kaupiamojo“ pobūdžio;
- vertinant magistro koliokviumą, būtina įskaitą pakeisti kitu atsiskaitymu ir vertinti pasiekimus pažymiu.

2.6. Programos vadyba

Programos rengėjai numatė programos įgyvendinimo priežiūros mechanizmus, apibrėžė TSPMI administracijos, fakulteto Tarybos ir Studijų komiteto vaidmenis. Be to, yra numatyta, kaip efektyviai įtraukti studentus į programos tobulinimo procesą. Susitikimų su ekspertais metu išaiškėjo, kad jauni dėstytojai yra silpnai supažindinti su Studijų komiteto funkcijomis ir vaidmeniu, su galimybėmis įtraukti ateityje naujus dalykus arba keisti jau esančius.

Šalia reikia pabrėžti susiklosčiusią teigiamą situaciją su socialiniais partneriais. TSPMI turi didelį socialinių partnerių ratą, daugelis jo atstovų deklaruoja savo aktyvų dalyvavimą programos realizimo priežiūroje. Taip pat socialiniai partneriai dalyvavo ir konsultavo studijų programos rengimo grupę pirminiame programos atsiradimo etape.

Ekspertams pristatytos vidinio kokybės užtikrinimo priemonės yra tinkamos. Numatyta, kad kiekvieno semestro pabaigoje studentai pildo visų išklausių kursų vertinimo anketas. Apdorojus rezultatus, jie yra aptariami programos studijų komiteto, vėliau TSPMI tarybos posėdžiuose. Be to, yra numatyti reguliarūs sutikimai su studentų atstovybės atstovais ir grupių seniūnais.

Pagrindinės srities silpnybės ir stiprybės

Stiprybės:

- prie stiprybių būtina priskirti platų socialinių partnerių ratą ir jų aktyvų įsitraukimą į programos rengimo procesą;
- taip pat teigiamai yra vertinamos planuojamos vidinio kokybės užtikrinimo priemonės.

Silpnybės:

- programos vadyba yra suplanuota, bet nepristatyta dėstytojams. Jauni dėstytojai nėra supažindinti su Studijų komiteto vaidmeniu.

III. REKOMENDACIJOS

- 3.1. Tobulinti programos sandarą, dar kartą išdiskutuoti ir pagrįsti specializacijų būtinybę.
- 3.2. Numatyti išlyginamąsias studijas, baigusiems ne politikos mokslų bakalauro studijas.
- 3.3. Peržiūrėti studijų metodus, nes pasigendama jų įvairovės ir novatoriškumo.
- 3.4. Gerinti personalo įtraukimą į studijų programos valdymą bei tobulinimą.

IV. Apibendrinamasis įvertinimas

Vilniaus universiteto ketinama vykdyti studijų programa *Tarptautiniai santykiai ir diplomacija* vertinama teigiamai.

Eil. Nr.	Vertinimo sritis	Srities įvertinimas, balai
1	Programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai	3
2	Programos sandara	3
3	Personalas	4
4	Materialieji ištekliai	3
5	Studijų eiga ir jos vertinimas	3
6	Programos vadyba	3
	Iš viso:	19

1-Nepatenkinamai (yra esminių trūkumų, kuriuos būtina pašalinti)

2-Patenkinamai (tenkina minimalius reikalavimus, reikia tobulinti)

3-Gerai (sistemiškai plėtojama sritis, turi savitų bruožų)

4-Labai gerai (sritis yra išskirtinė)

Grupės vadovas: doc. dr. Andžej Pukšto

Grupės nariai: prof. dr. Irmina Matonytė

prof. dr. Algis Krupavičius